

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN NGHIÊN CỨU KINH THÀNH

Kinh thành cổ Việt Nam

VIETNAM ANCIENT CAPITALS

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI
HÀ NỘI - 2021

MỤC LỤC

<i>Lời tựa</i>	8
BÙI MINH TRÍ Gốm Tống - Trung Quốc trong Hoàng cung Thăng Long	12
ĐỖ TRƯỜNG GIANG, NGUYỄN THỊ HỒNG LÊ, PHẠM THỊ OANH LÊ THỊ YÊN, PHẠM THẢO NGÂN Đồ gốm men trắng thời Lý trong Hoàng cung Thăng Long - Kết quả nghiên cứu năm 2019-2020	70
LÊ THỊ BÌNH Đồ gốm men ngọc thời Lý trong Hoàng cung Thăng Long - Kết quả nghiên cứu năm 2019-2020	100
WONG WAI-YEE, SHARON Những phát hiện khảo cổ học về sản xuất và tiêu thụ gốm sứ ở Quảng Đông và Hồng Kông giai đoạn Tống - Nguyên (thế kỷ 10-14)	136
DAVID BROTHERSON Đồ sứ Trung Quốc thời Tống ở Angkor	150
ĐẶNG THỊ KHƯƠNG, CAO THỊ HUYỀN Đồ đun nấu thời Đinh - Tiền Lê khu di tích Hoàng thành Thăng Long	162
LẠI VĂN TỚI Di chỉ sản xuất gốm Gò Cây Me - nhận thức mới qua kết quả khai quật năm 2017 - 2018	178
NGÔ VĂN CƯỜNG Gạch chữ Hán thời Lê sơ tại khu di tích Hoàng thành Thăng Long	212
BÙI HỮU NGỌC Ngói hộp lợp bờ nóc mái kiến trúc cung điện thời Lê Trung hưng	234
NGUYỄN THỊ ANH ĐÀO Hiện vật kim loại khu di tích Hoàng thành Thăng Long - Kết quả bảo quản, nghiên cứu và phân loại sơ bộ	252
PHAN THANH HẢI Điện Thái Hòa và Điện Cần Chánh thời Nguyễn nhìn từ góc độ bố trí không gian nghi lễ	278

ĐỒ ĐUN NẤU THỜI ĐÌNH - TIỀN LÊ

KHU DI TÍCH HOÀNG THÀNH THĂNG LONG

ĐẶNG THỊ KHƯƠNG*, CAO THỊ HUYỀN**

* ThS., Viện Nghiên cứu Kinh thành

** Cử nhân, Viện Nghiên cứu Kinh thành

Bình rượu có vòi hình con cá, gốm
Đương Xá, Bắc Ninh.
Thời Đinh - Tiền Lê, thế kỷ 10,
Sưu tầm tư nhân Hà Nội.
Ảnh: Bùi Minh Trí

MỞ ĐẦU

Năm 2019-2020, Viện Nghiên cứu Kinh thành thực hiện nhiệm vụ Dự án “Chỉnh lý, nghiên cứu, đánh giá giá trị, lập hồ sơ khoa học khu di tích Hoàng thành Thăng Long”, nhóm hiện vật đồ sành, thời kỳ Tiền Thăng Long. Dưới sự chỉ đạo khoa học của PGS.TS. Bùi Minh Trí, nhóm nghiên cứu đồ sành Phòng Nghiên cứu Lịch sử - Văn hóa đã tiến hành thực hiện và hoàn thành nhiệm vụ trên. Từ kết quả chỉnh lý chi tiết, nhiều vấn đề khoa học về đồ sành thời Đinh - Tiền Lê đã được giải đáp và đặt ra nhiều vấn đề trong việc nghiên cứu chỉnh thể đồ sành khu di tích Hoàng thành Thăng Long nói riêng, đồ sành Việt Nam trong lịch sử một cách hệ thống.

Đồ sành thời kỳ Tiền Thăng Long ở Hoàng thành Thăng Long gồm hai nhóm chính, đó là đồ sành và đồ đất nung. Những hiện vật này có niên đại trải dài từ thời Hán, Tùy, sang thời Đại La đến thời Đinh - Tiền Lê. Cùng với nhóm di vật đồ gốm sứ, kim loại, thủy tinh, nhuyễn thể,... đồ sành thời kỳ này góp phần phản ánh đời sống sinh hoạt vật chất của các tầng lớp sinh sống trong An Nam Đô Hộ phủ và thành Đại La trong lịch sử.

Dựa vào kết quả nghiên cứu, phân loại chỉnh lý, bài viết này sẽ trình bày khái quát các nhóm loại hình đồ đất nung thời Đinh - Tiền Lê, khu di tích Hoàng thành Thăng Long trên các phương diện: loại hình, kỹ thuật, hoa văn trang trí và bước đầu đánh giá vai trò, chức năng của chúng đối với việc nghiên cứu đời sống vật chất của cư dân trong thành Đại La, thế kỷ 10.

I. ĐỒ ĐUN NẤU - ĐỒ ĐẤT NUNG

Đồ đun nấu là nhóm hiện vật được dùng trong nhà bếp để nấu chín đồ ăn, thức uống, thường được sản xuất từ đất nung. Những hiện vật này có xương gốm thô, pha nhiều cát (làm tăng khả năng chịu nhiệt trong quá trình sử dụng), nhiệt độ nung thấp hơn nhiệt độ nung của sành. Xương gốm có nhiều màu sắc như màu đỏ gạch, đỏ gạch non, vàng đất hoặc nâu xám và thường sử dụng nguồn nguyên liệu sẵn có tại địa phương.